

GHEORGHE DUMITROAIA

(23 aprilie 1949 – 6 aprilie 2016)

Ziua de 6 aprilie 2016 ne-a adus trista veste a decesului celui ce a fost dr. Gheorghe Dumitroaia. S-a stins fulgerător, prematur și, mai ales, nedrept.

S-a născut la 23 aprilie 1949 la Drăgușeni (jud. Suceava), de unde, după încheierea studiilor liceale, pe drumul bătătorit de mulți înainte, se va îndrepta spre Alma Mater ieșeană, *Alexandru Ioan Cuza*. Aici, în cadrul ilustrei facultăți de istorie și sub îndrumarea profesorilor săi, între care o mare înrâurire asupra sa o va avea profesorul M. Petrescu-Dîmbovița, i s-a deschis calea cercetării arheologice.

După absolvirea studiilor universitare, s-a întors în județul Neamț, unde a lucrat la muzeul din Târgul Neamț (1976–1980), apoi la Muzeul de Istorie și Arheologie din Piatra Neamț, unde a profesat până în ultima clipă a vieții sale. A avut o evoluție profesională exemplară, parcurgând toate treptele profesionale, de la muzeograf-arheolog la șef de secție, director adjunct și, în cele din urmă, director.

Caracterizat de o remarcabilă discreție, calitate atât de rară astăzi, de o tenacitate extraordinară și o rar întâlnită putere de muncă, a reușit să contureze, prin ceea ce a înfăptuit, crezul vieții sale. Cercetarea arheologică într-un muzeu de excepție, cum este cel de la Piatra Neamț, definită de un înalt profesionalism și de valorificarea rezultatelor, direcționată atât către specialiști, cât și către marele public. Acestea au fost liniile de forță ale întregii sale activități.

Ca arheolog, membru sau coordonator al unor colective de cercetare, s-a concentrat asupra epocii neo-eneolitice, mărturie stând șantierele de la Răucești (1978–1979, 1986, 2015), Poduri (1981–2011), Vânători-Neamț (1982), Lunca (1983–2004), Izvoare (1984, 2015), Oglinzi (1988–1992), Ghindăuani (1992), Dobreni (1998), Păuleni-Ciuc (1999–2015), Solca (2003), Cucuieți (2003–2004), Țolici (2007–2009). Alături de acestea, constant, a efectuat cercetări perieghetice în județul Neamț, reușind să îmbogățească cu peste 200 de noi stațiuni harta arheologică a județului.

Demne de subliniat sunt, însă, săpăturile de la Lunca, Oglinzi, Solca și Țolici, ce i-au permis unele dintre cele mai importante contribuții într-o direcție de cercetare care, până atunci, fusese foarte puțin explorată, exploatarea sării în preistorie. Evidențierea celei mai vechi exploatare a sării din saramură pe continentul european, pe baza cercetărilor de la Lunca – *Poiana Slatinei*, a contribuit din plin la declanșarea mai multor programe de cercetare naționale și internaționale, ce au reunit unii dintre cei mai buni specialiști ai țării și ai Europei. Rezultatele obținute în cadrul acestora au modificat substanțial modul în care cunoaștem astăzi această problematică.

Înțelegând importanța și valoarea cercetărilor arheologice dedicate culturii Cucuteni, dar și necesitatea existenței unor structuri de cercetare adecvate, a creat, în 1994, *Centrul internațional de cercetare a culturii Cucuteni*, organism ce a promovat cercetările moderne, pluridisciplinare dedicate acestei culturi, atrăgând numeroși specialiști din țară și din străinătate, cu rezultate remarcabile atât în domeniul cercetărilor de teren, cât și al publicațiilor și reuniunilor științifice de înalt nivel. Astfel, Piatra Neamț devenea un veritabil cămin pentru cercetarea minunatei civilizații, reunind, pentru prima dată, specialiști din toate țările unde aceasta este documentată.

Anul 2005 avea să-i aducă împlinirea unui vis ce părea de nerealizat și anume crearea *Muzeului de artă eneolitică Cucuteni*, instituție unică în peisajul muzeistic al țării și nu numai. Astfel, a reunit, în mod fericit, cercetarea și promovarea patrimoniului de valoare excepțională a zonei. Amândouă, *Centrul* și *Muzeul*, reprezintă un mod exemplar de împlinire a unui program urmărit cu tenacitate și, neîmpărțite cu nimeni, sacrificii.

Eforturile sale nu s-au concentrat în exclusivitate asupra neoliticului est-carpatic. Și cercetarea altor epoci i-a atras atenția. Astfel, în anul 1999, acordarea titlului de doctor în istorie consfințează cercetările sale privind epoca bronzului în spațiul est-carpatic, materializate apoi prin publicarea volumului *Comunitățile preistorice din nord-estul României. De la cultura Cucuteni până în bronzul mijlociu* (2000).

În calitate de redactor responsabil, s-a îngrijit cu seriozitate ca publicația muzeului, *Memoria Antiquitatis* (XVIII–XXX), să-și continue apariția ritmic și la un foarte înalt nivel științific. La fel, în calitate de editor, a impus o calitate

deosebită colecției Bibliotheca Memoriae Antiquitatis (II–XXXV), fiecare volum publicat fiind de referință.

De-a lungul activității sale, a depus eforturi impresionante în scopul reorganizării expozițiilor permanente ale tuturor instituțiilor muzeale din județul Neamț, reușind să le transforme în veritabile puncte de atracție pentru toți cei interesați.

Se adaugă o serie impresionantă de expoziții temporare, organizate în țară (Piatra Neamț, Sibiu, Brașov, București, Sfântu Gheorghe, București, Suceava) sau în străinătate (Germania, Olanda, Austria, Suedia, Danemarca, Grecia, Elveția, S.U.A., Anglia, Italia, Polonia, China), care s-au bucurat de elogiul din partea celor ce le-au vizitat, contribuind la promovarea patrimoniului excepțional al muzeului din Piatra Neamț.

Valoarea acestor eforturi i-a fost recunoscută prin acordarea premiilor naționale ale patrimoniului „Adrian Rădulescu” (2003) și „Iulian Antonescu” (2006).

A fost membru al Comisiei Naționale de Arheologie (1995–1999, 2003–2016), al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor (2009–2013) și al Comisiei Zonale a Monumentelor Istorice (2004–2007). Participând la acestea, a avut o contribuție deosebit de apreciată, demonstrând o cumpănită judecată și un atașament profund atât față de arheologie și monumente, cât și pentru muzee și slujitorii lor.

A iubit arheologia, a iubit muzeul și, nu în ultimul rând, și-a îmbrățișat, cu căldura sufletului său ales, colaboratorii. I-a sprijinit, i-a apărat și protejat cu discreție și, mai ales, i-a promovat cu generozitate. Din nou, o calitate ce nu mai este des întâlnită în zilele noastre. A știut să aplaneze animozitățile și să potențeze calitățile tuturor celor cu care a avut de a face. Aceasta a fost temelia pe care s-au împlinit toate realizările sale. Aceasta este temelia pe care se clădește perenitatea faptelor sale.

SIT TIBI TERRA LEVIS !

Dragomir Nicolae Popovici*

* Muzeul Național de Istorie a României; e-mail: mirel_d_n_p@yahoo.com.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE

VOLUME

- *Comunități preistorice din nord-estul României. De la cultura Cucuteni până în bronzul mijlociu*, BMA VII, Piatra-Neamț, 2000, 336 p.
- *Cetatea Neamț*, Piatra-Neamț, 2000, 120 p. (în colaborare).
- *In Memoriam Constantin Matasă*, BMA X, Piatra-Neamț, 2001, 268 p.
- *Poduri – Dealul Ghindaru. O Troie în Subcarpații Moldovei*, BMA XIII, Piatra-Neamț, 2003, 250 p. (în colaborare).
- *Primul muzeu Cucuteni din România*, ediția I, BMA XV, Brașov, 2005, 176 p. (în colaborare) (ediția a II-a, 2011).
- *Județul Neamț. Album monografic*, Brașov, 2005, 200 p.
- *Muzeul Cetatea Neamț*, BMA XXI, Piatra-Neamț, 2009, 120 p.
- *Poduri – Dealul Ghindaru. Cercetările arheologice din caseta C. 2005–2009*, BMA XXII, Piatra-Neamț, 2009, 156 p. (în colaborare).

STUDII – ARTICOLE – NOTE

- *Obiecte de aramă și de bronz de pe teritoriul județului Neamț*, MemAntiq 9–11, 1985, p. 465–481.
- *Două topoare de luptă din feudalismul timpuriu descoperite pe teritoriul județului Neamț*, MemAntiq 9–11, 1985, p. 527–532.
- *Noi date C¹⁴ din nivelurile aparținând culturii Precucuteni din stațiunea de la Poduri-Dealul Ghindaru, județul Bacău*, CA 8, 1986, p. 137–142 (în colaborare).
- *Sondajul arheologic de la Vânători-Neamț*, MemAntiq 12–14, 1986, p. 15–29.
- *La station archéologique de Lunca-Poiana Slatinii*, în M. Petrescu-Dîmbovița, N. Ursulescu, D. Monah, V. Chirica (eds.), *La civilisation de Cucuteni en contexte européen. Session scientifique dédiée au centenaire des premières découvertes de Cucuteni (Iași – Piatra Neamț, 24–28 septembre 1984)*, BAI I, Iași, 1987, p. 253–258.
- *Plastica antropomorfă din așezarea cucuteniană de la Răucești-Munteni, jud. Neamț*, MemAntiq 15–17, 1987, p. 21–42.
- *Descoperiri geto-dacice din sec. V–IV î.e.n. la Vlădiceni și Lunca, județul Neamț*, SympThrac 5, Miercurea Ciuc, 1987, p. 61–62 (în colaborare).
- *Mărturii arheologice de la sfârșitul epocii bronzului pe teritoriul județului Neamț*, SympThrac 6, Piatra-Neamț, 1988, p. 51–52.
- *Așezarea hallstatiană de la Dulcești, județul Neamț*, SympThrac 7, Tulcea, 1989, p. 267–268 (în colaborare).
- *Découvertes getes récentes concernant l'aspect culturel Canlia dans le département de Neamț*, TD 11, 1990, p. 125–133 (în colaborare).
- *Getskie nahodki kulturnogo aspekta Kanlia v uezde Neamț, în Drevneishie obsnosti zemledelcev skotovodov severnogo Prichernomorya (V tys. do n.e. – IV n.e.)*, Kiev, 1991, p. 191–193 (în colaborare).
- *Cultura Noua pe teritoriul județului Neamț*, Carpica 22, 1992, p. 119–141.
- *Exploatarea surselor de apă sărată din Moldova. O abordare etnoarheologică*, TD 13, 1992, p. 159–167 (în colaborare).

- *L'exploitation des sources salées dans l'est de la Roumanie: une démarche ethno-archéologique*, în J. Pavúk (ed.), *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Bratislava, 1–7 septembre 1991*, Bratislava, 1993, p. 88–90 (în colaborare).
- *Depunerile neo-eneolitice de la Lunca și Oglinzi, județul Neamț*, MemAntiq 19, 1994, p. 7–82.
- *Scurt istoric*, în Gh. Dumitroaia (ed.), *Județul Neamț. Monografie*, Piatra-Neamț, 1995, p. 19–58.
- *Préface; Une vase à silhouettes anthropomorphes peintes découverte à Poduri-Dealul Ghindaru (départ. de Bacău)*, în Gh. Dumitroaia, D. Monah (eds.), *Cucuteni aujourd'hui. 110 ans depuis la découverte en 1884 du site éponyme*, BMA II, Piatra-Neamț, 1996, p. 5–7, 39–48 (în colaborare).
- *Din activitatea Complexului Muzeal Județean Neamț (1994–1995)*, MemAntiq 20, 1996, p. 315–325.
- *Découvertes du Bronze Moyen dans la station de Poduri-Bacău*, în P. Roman (ed.), *The Thracian World at the Crossroads of Civilisation. The 7th International Congress of Thracology, May 20–26, 1996, Constanța – Mangalia – Tulcea, Romania. Reports and Summaries*, București, 1996, p. 267–268 (în colaborare).
- *Prefață*, în Ștefan Cucos, *Faza Cucuteni B în zona subcarpatică a Moldovei*, BMA VI, Piatra-Neamț, 1999, p. 15–17 (în colaborare).
- *Descoperirile aparținând aspectului cultural Ciomortan de la Păuleni*, Angustia 5, 2000, p. 131–154 (în colaborare).
- *The Exploitation of Salt in the Prehistory of Moldavia, Romania*, Archaeological Reports 23, 2001, p. 10–20 (în colaborare).
- *Trei scrisori adresate profesorului Ion Andrieșescu*, MemAntiq 22, 2001, p. 531–541.
- *Considerații asupra culturii Costișa-Komarov de pe teritoriul Moldovei; Stațiunea Lunca, com. Vânători-Neamț, jud. Neamț*, în V. Cavruc, Gh. Dumitroaia (coord.), *Cultura Costișa în contextul epocii bronzului din România. Catalog de expoziție*, Piatra-Neamț, 2001, p. 13–22, 31–40, pl. 7–11, 43–52.
- *The Earliest Salt Exploitation in the World: Excavation at Lunca-Poiana Slatinei, Neamț County, Moldavia, Romania*, Archaeological Reports 24, 2002, p. 34–48 (în colaborare).
- *The Exploitation of Salt in the Prehistory of Moldavia, Romania*, Archaeological Reports 25, 2003, p. 7–11 (în colaborare);
- *Muzeul de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț – 70 de ani de existență*, MemAntiq 23, 2004, p. 7–30.
- *Conferința Internațională Giant-Settlements of Tripolian Culture, Talianki, Ucraina, 5–8 august 2003*, MemAntiq 23, 2004, p. 457–465.
- *La contribution du Musée d'Histoire et d'Archéologie de Piatra-Neamț à la recherche de la culture Cucuteni; Prehistoric Exploitation of the Salt Spring from Cucuiești-„Slatina Veche”, Bacău County; Solca-„Slatina Mare”. Considerations stratigraphiques et attribution culturelle; L'exploitation des sources salées en Moldavie: un exemple de ressource structurante du territoire depuis le Néolithique; Lunca-„Poiana Slatinei”, le plus ancien point d'exploitation du sel de l'Europe*, în Gh. Dumitroaia (ed.), *Rezumatele comunicărilor colocviilor internaționale Cucuteni – 120*

- de ani de cercetări. Timpul bilanțului și Arheologia pre- și protoistorică a sării, Piatra-Neamț, 2004, p. 8–17, 90–93, 95–97 (unic autor și în colaborare).*
- *Bronze Age Discoveries near the Salt Springs in the Piemont Region of Moldavia*, în *Tracii și lumea circumponctică / Thracians and Circumpontic World*, Chișinău, 2004, p. 37–38 (în colaborare).
 - *Découvertes de l'Âge du Bronze dans le Sous-Carpates de la Moldavie*, în V. Spinei, C.-M. Lazarovici, D. Monah (eds.), *Scripta praehistorica. Miscellanea in honorem nonagenarii magistri Mircea Petrescu-Dîmbovița oblata*, Iași, 2005, p. 461–473 (în colaborare).
 - *The Earliest Salt Production in the World. An Early Neolithic Exploitation in Poiana Slatinei-Lunca, Romania*, *Antiquity* 79, 306, 2005, p. 11–18 (în colaborare).
 - *Ein Kulturkomplex aus Rumänien*, în F. Daim, W. Neubauer (eds.), *Geheimnisvolle Kreisgräben*, Horn – Viena, 2005, p. 210–213 (în colaborare).
 - *La contribution du Musée d'Histoire et d'Archéologie de Piatra-Neamț à la recherche de la culture Cucuteni*, în Gh. Dumitroaia, J. Chapman, O. Weller, C. Preoteasa, R. Munteanu, D. Nicola, D. Monah (eds.), *Cucuteni. 120 ans de recherches. Le temps du bilan / 120 Years of Research. Time to sum up*, BMA XVI, Piatra-Neamț, 2005, p. 13–20.
 - *Sursele de sare dintre Valea Sucevei și Valea Buzăului; Vestigii arheologice privind exploatarea sării pe teritoriul României în perioada neo-eneolitică*, în V. Cavruc, A. Chiricescu (eds.), *Sarea, Timpul și Omul. Catalog de expoziție*, Sfântu Gheorghe, 2006, p. 22–24, 37–40 (în colaborare și ca unic autor).
 - *Recherches sur l'exploitation préhistorique du sel en Roumanie; Solca-Slatina Mare (Roumanie). Preuves archéologiques de l'exploitation du sel en préhistoire; Cucuieți-Slatina Veche (Romania). Prehistoric Exploitation of a Salt Resource; L'exploitation des sources salées en Moldavie: un exemple de ressource structurante du territoire; The Exploitation of the Salt-Water Sources in Moldavia: An Ethno-Archaeological Approach*, în D. Monah, Gh. Dumitroaia, O. Weller, J. Chapman (eds.), *L'exploitation du sel à travers le temps*, BMA XVIII, Piatra-Neamț, 2007, p. 13–71, 99–113, 279–298 (în colaborare).
 - *Analyses et dynamiques spatiales autour des sources salées de Moldavie Sous-Carpatique durant la préhistoire roumaine (6000–3500 BC)*, în N. Morère Molinero (ed.), *Las salinas y la sal de interior en la historia: economía, medio ambiente y sociedad / Inland Salt Works and Salt History: Economy, Environment and Society*, Tomo I, Madrid, 2007, p. 165–184 (în colaborare).
 - *Noi investigații etnoarheologice asupra izvoarelor sărate de pe Valea Muntelui; Un nou punct de exploatare a apei sărate în preistorie: Țolici-Hălăbutoaia, jud. Neamț*, în D. Monah, Gh. Dumitroaia, D. Garvăn (eds.), *Sarea, de la prezent la trecut*, BMA XX, Piatra-Neamț, 2008, p. 81–105, 203–224 (în colaborare).
 - *Première exploitation de sel en Europe. Techniques et gestion de l'exploitation de la source salée de Poiana Slatinei à Lunca (Neamț, Roumanie)*, în O. Weller, A. Dufraisse, P. Pétrequin (eds.), *Sel, eau et forêt d'hier à aujourd'hui*, Franche-Comté, 2008, p. 205–230 (în colaborare).
 - *Bronze Age Discoveries at Poduri, Bacău County*, în G. Bodi (ed.), *In medias res praehistoriae. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Dan Monah oblata*, Iași, 2009, p. 337–349 (în colaborare).

- *Lunca-Poiana Slatinei (jud. Neamț): cel mai vechi sit de exploatare a sării din preistoria europeană*, ArhMold 32, 2009, p. 21–39 (în colaborare).
- *Un pumnal din epoca bronzului descoperit la Poduri (jud. Bacău)*, SCIVA 61, 1–2, 2010, p. 133–141 (în colaborare).
- *Spada de bronz de la Piatra-Șoimului*, MemAntiq 25–26, 2008–2009 (2010), p. 323–328 (în colaborare).
- *Spatial Analysis of Prehistoric Salt Exploitation in Eastern Carpathians (Romania)*, în M. Alexianu, O. Weller, R.-G. Curcă (eds.), *Archaeology and Anthropology of Salt: A Diachronic Approach. Proceedings of the International Colloquium, 1–5 October 2008, Al. I. Cuza University (Iași, Romania)*, BARIntSer 2198, Oxford, 2011, p. 69–80 (în colaborare).
- *Prehistoric Salt Exploitation in Eastern Carpathians (Romania): A Spatial Approach*, Studia Praehistorica 14, 2011, p. 197–219 (în colaborare).
- *Din activitatea Complexului Muzeal Județean Neamț*, MemAntiq 27, 2011, p. 175–261.
- *Human Interaction and Environmental Impact of Salt Spring Exploitation over 2000 Years (Hălăbutoaia-Țolici, Petricani, Neamț, Romania)*, în C. Preoteasa, Gh. Dumitroaia (eds.), *Rezumatele comunicărilor colocviului internațional „Impactul antropic asupra mediului natural în neo-eneoliticul sud-est european”*, Piatra-Neamț, 2012, p. 43–44 (în colaborare).
- *Rezultatele cercetărilor non-intruzive de la Poduri-Dealul Ghindaru*, MemAntiq 28, 2012, p. 160–167 (în colaborare).
- *Mormintele medievale de la Cetatea Neamț*, MemAntiq 28, 2012, p. 229–256 (în colaborare).
- *Din activitatea Complexului Muzeal Județean Neamț (2011–2012)*, MemAntiq 28, 2012, p. 487–506.
- *Valoración expositiva del patrimonio de la Cultura de Cucuteni en el territorio de Rumania*, Revista de Museologia 54, 2012, p. 15–22.
- *Semnălări de piese arheologice, numismatice și cu semnificație istorică din colecții particulare confiscate și descoperiri făcute cu ajutorul detectorului de metale*, MemAntiq 29–30, 2013–2014 (2015), p. 431–482.
- *The Late Bronze Age settlement from Oglinzi-Fața Slatinei (Neamț county, România) and several observations regarding the control of the salt resources*, în A. Zanoci, E. Kaiser, M. Kashuba, E. Izbitser, M. Băț (eds.), *Man, culture, and society from the Copper Age until the Early Iron Age in northern Eurasia. Contributions in honour of the 60th anniversary of Eugen Sava*, Tyragetia International I, Chisinau, 2016, p. 203–214 (în colaborare).

RAPOARTE ARHEOLOGICE

- *Săpăturile arheologice din județul Neamț (1974–1976)*, MemAntiq 6–8, 1981, p. 341–346.
- *Cercetările arheologice de la Poduri-Dealul Ghindaru*, CA 6, 1983, p. 3–22 (în colaborare).
- *Săpăturile arheologice din județul Neamț (1977–1983)*, MemAntiq 9–11, 1985, p. 735–740.
- *Săpăturile arheologice din județul Neamț (1984–1985)*, MemAntiq 12–14, 1986, p. 317–322.

- *Raport preliminar asupra săpăturilor de la Poduri-Dealul Ghindaru (1984–1985)*, MemAntiq 15–17, 1987, p. 9–19 (în colaborare).
- *Săpăturile arheologice din județul Neamț (1986)*, MemAntiq 15–17, 1987, p. 291–295.
- *Materiale și cercetări arheologice din nord-estul județului Neamț*, MemAntiq 18, 1992, p. 63–143.
- *Cercetări arheologice de suprafață pe Valea Siretului, la nord de municipiul Roman*, MemAntiq 18, 1992, p. 145–170 (în colaborare).
- *Săpături și cercetări arheologice de suprafață în județul Neamț (1987–1991)*, MemAntiq 18, 1992, p. 287–297.
- *A XXV-a Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice*, MemAntiq 18, 1992, p. 307–313.
- *Săpături și cercetări arheologice de suprafață în județul Neamț (1990–1993)*, MemAntiq 19, 1994, p. 509–521.
- *Din activitatea Muzeului de Istorie Piatra-Neamț (1990–1993)*, MemAntiq 19, 1994, p. 523–532.
- *Săpăturile arheologice din județul Neamț (1994–1995)*, MemAntiq 20, 1996, p. 307–313.
- *Cercetările arheologice de la Borșeni-Neamț*, MemAntiq 21, 1997, p. 131–193 (în colaborare).
- *Cercetări arheologice în județul Neamț (1996)*, MemAntiq 21, 1997, p. 427–436.
- *Din activitatea Complexului Muzeal Județean Neamț în anul 1996*, MemAntiq 21 1997, p. 437–447.
- *Stațiunea Cășăria-Dealul Mătăhuia, com. Dobreni, jud. Neamț*, în CCA, campania 1998, Vaslui, 1999, p. 25–26 (în colaborare);
- *Raport asupra cercetărilor arheologice de la Șoimeni (Ciomortan), com. Păuleni, jud. Harghita*, în CCA, campania 1998, Vaslui, 1999, p. 103–104, 166–168 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2000, Buziaș, 2001, p. 190–198 (în colaborare).
- *Siliștea, com. Români, jud. Neamț, punct: Pe Cetățuie, com. Români, jud. Neamț*, în CCA, campania 2000, Buziaș, 2001, p. 229, pl. 61 (în colaborare).
- *Șoimeni (Ciomortan), com. Păuleni, jud. Harghita, punct: Vărdomb / Dealul Cetății / Dâmbul Cetății*, în CCA, campania 2000, Buziaș, 2001, p. 245–247 (în colaborare).
- *Cercetările arheologice din județul Neamț (1998–2001)*, MemAntiq 22, 2001, p. 543–559.
- *Borșeni, com. Războieni, jud. Neamț, punct: Bulgărie*, în CCA, campania 2001, Buziaș, 2002, p. 62–63 (în colaborare).
- *Lunca, com. Vânători-Neamț, jud. Neamț, punct: Poiana Slatinei*, în CCA, campania 2001, Buziaș, 2002, p. 190–191 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2001, Buziaș, 2002, p. 242–245 (în colaborare).
- *Siliștea, com. Români, jud. Neamț, punct: Pe Cetățuie*, în CCA, campania 2001, Buziaș, 2002, p. 287–289 (în colaborare).
- *Lunca, com. Vânători-Neamț, jud. Neamț, punct: Poiana Slatinei*, în CCA, campania 2002, Covasna, 2003, p. 183–184 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2002, Covasna, 2003, p. 243–245 (în colaborare).
- *Secu, com. Vânători-Neamț, jud. Neamț, punct: Mănăstirea Secu*, în CCA, campania 2002, Covasna, 2003, p. 282–283 (în colaborare).

- *Săpături arheologice sistematice și periegeze din județele Neamț, Bacău și Suceava (2002–2004)*, MemAntiq 23, 2004, p. 431–449.
- *Cucuieți, com. Solonț, jud. Bacău, punct: Slatina Veche*, în CCA, campania 2003, Cluj-Napoca, 2004, p. 110–111 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2003, Cluj-Napoca, 2004, p. 242–244 (în colaborare).
- *Solca, jud. Suceava, punct: Slatina Mare*, în CCA, campania 2003, Cluj-Napoca, 2004, p. 314–315 (în colaborare).
- *Târgu-Neamț, jud. Neamț, punct: Dealul Pometea*, în CCA, campania 2003, Cluj-Napoca, 2004, p. 349–351 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2004, Mangalia, 2005, p. 281–283 (în colaborare).
- *Piatra-Neamț, jud. Neamț, punct: Curtea Domnească*, în CCA, campania 2005, Constanța, 2006, p. 261–262 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2005, Constanța, 2006, p. 275–277 (în colaborare).
- *Cercetările arheologice de la Târgu Neamț - Dealul Pometea*, MemAntiq 24, 2007, p. 293–325 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2006, Tulcea, 2007, p. 274–275 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2007, Iași, 2008, p. 230–231 (în colaborare).
- *Țolici, com. Petricani, jud. Neamț, punct: Hălăbutoaia*, în CCA, campania 2007, Iași, 2008, p. 325–326 (în colaborare).
- *Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în siturile preistorice din Moldova, în perioada 2003–2007*, în CCA, campania 2008, Târgoviște, Valachica 21–22, 2008–2009 (2009), p. 10–25.
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2008, Târgoviște, Valachica 21–22, 2008–2009 (2009), p. 176–177 (în colaborare).
- *Țolici, com. Petricani, jud. Neamț, punct: Hălăbutoaia*, în CCA, campania 2008, Târgoviște, Valachica 21–22, 2008–2009 (2009), p. 227–228 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2009, Pitești, 2010, p. 153–154 (în colaborare).
- *Șoimeni-Ciomortan, com. Păuleni Ciuc, jud. Harghita, punct: Dâmbul Cetății*, în CCA, campania 2009, Pitești, 2010, p. 182–186 (în colaborare).
- *Piatra Neamț, jud. Neamț, punct: Curtea Domnească*, în CCA, campania 2010, Sibiu, 2011, p. 211–214 (în colaborare).
- *Țolici, com. Petricani, jud. Neamț, punct: Hălăbutoaia*, în CCA, campania 2010, Sibiu, 2011, p. 145–146 (în colaborare).
- *Piatra-Neamț, jud. Neamț, punct: Poiana Cireșului*, în CCA, campania 2011, Târgu Mureș, 2012, p. 100–101 (în colaborare).
- *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău, punct: Dealul Ghindaru*, în CCA, campania 2011, Târgu Mureș, 2012, p. 109–110 (în colaborare).
- *Șoimeni (Ciomortan), com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita, punct: Dâmbul Cetății*, în CCA, campania 2011, Târgu Mureș, 2012, p. 139–142 (în colaborare).

- *Piatra Neamț, jud. Neamț, punct: Curtea Domnească*, în CCA, campania 2011, Târgu Mureș, 2012, p. 243–245 (în colaborare).

CATALOAGE DE EXPOZIȚII

- *Ceramica neolitică. Meșteșug, artă, tradiție. Trei milenii de spiritualitate preistorică. Catalog de expoziție*, Piatra-Neamț, 1995, 124 p. (în colaborare).
- *Cucuteni aujourd'hui. 110 ans depuis la découverte en 1884 du site éponyme*, Piatra-Neamț, 1996, 372 p. (în colaborare).
- *Cucuteni. The Last Great Chalcolithic Civilization of Europe*, Atena – București, 1997, 246 p. (în colaborare).

ARTICOLE OMAGIALE

- *Dr. Dan Monah la 60 de ani !*, MemAntiq 23, 2004, p. 31–39.
- *Dr. Vasile Ursachi la 70 de ani !*, MemAntiq 23, 2004, p. 41–47.
- *Academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița și Muzeul de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț*, ArhMold 28, 2005, p. 21–25.
- *Dr. Ioan Mitrea la 70 de ani !*, MemAntiq 24, 2007, p. 7–16.
- *Dr. Virgil Mihăilescu-Bîrliba la 70 de ani !*, MemAntiq 24, 2007, p. 17–29.
- *Le Professeur Dan Monah à 65 ans*, în G. Bodi (ed.), *In medias res praehistoriae. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Dan Monah oblata*, Iași, 2009, p. VII–X.

OBITUARIA

- *Ștefan Cucos (1936–1992)*, MemAntiq 19, 1994, p. 533–536.
- *In memoriam Victor Sorochin*, în V. Sorochin, *Aspectul regional cucutenian Drăgușeni-Jura*, BMA XII, Piatra-Neamț, 2002, p. 9–14 (în colaborare).
- *Marin Marcel Drăgotescu (1934–2002)*, MemAntiq 23, 2004, p. 481–483.
- *Gavril Luca (1937–2012)*, MemAntiq 28, 2012, p. 555–559.

ABREVIERI

- AARMSI – Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice, București
Academica – Academica, Academia Română, București
ActaArchHung – Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapesta
ActaMN – Acta Musei Napocensis, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca
ActaMP – Acta Musei Porolissensis, Zalău
AÉ – l'Année Épigraphique, Paris
AIIA Cluj – Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, Cluj-Napoca
AIIA Iași – Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, Iași
AISC – Anuarul Institutului de Studii Clasice, Cluj
AnB – Analele Banatului, S.N., Arheologie – Istorie, Muzeul Național al Banatului, Timișoara
Angustia – Angustia, Arheologie – Etnografie, Sf. Gheorghe
AnȘUIași – Analele Științifice ale Universității „Al.I. Cuza”, Iași
Anteus – Communicationes ex Instituto Archaeologico Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapesta
Antiquity – Antiquity, University of York
AnUB – Analele Universității București
ArchBulg – Archaeologia Bulgarica, Sofia
Archeologičeskie vesti / Археологические вести – Археологические вести. Институт истории материальной культуры РАН, Санкт-Петербург
ArchÉrt – Archaeologiai Értesítő, Budapesta
ArchIug – Archaeologia Iugoslavica, Belgrad
ArchSSSR-SAI / АрхСССР-САИ – Arheologija SSSR – Svod arheologičeskikh istočnikov / Археология СССР – Свод исторически источников, Moscova / Москва
ArheologijaSofia / АрхеологияСофия – Arheologija. Organ na Archeologičeskij Institut i Muzej / Археология. Орган на Археологически институт и музей, София / Sofia
ArhMold – Arheologia Moldovei, Iași – București
Ars Transilvaniae – Ars Transilvaniae, Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca
BAI – Bibliotheca Archaeologica Iassiensis, Iași
BAM – Bibliotheca Archaeologica Moldaviae, Iași
Banatica – Banatica, Muzeul Banatului Montan, Reșița
BARIntSer – British Archaeological Reports, International Series, Oxford
BÉ – Bulletin Épigraphique, Paris
BerRGK – Berichte der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archaologischen Instituts, Frankfurt am Main, Berlin
BHAUT – Bibliotheca Historica et Archaeologica Universitatis Timisiensis, Timișoara
BIAB – Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia (= Izvestija na Bălgarskija archeologiceski Institut, Sofia), devenit, din 1951, Izvestija na Archeologiceskii Institut, Sofia (vezi Izvestija Sofia / ИзвестияСофия)
BMA – Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, Piatra Neamț
Boreas – Boreas. An international Journal of Quaternary Research, The Boreas Collegium
Britannia – Britannia. A Journal of Romano-British and Kindred Studies, National Museum of Wales
BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București
BudReg – Budapesti Régiségei, Budapesta

- BulBOR – Buletinul Bisericii Ortodoxe Române, București
 CA – Cercetări Arheologice, Muzeul Național de Istorie a României, București
 Carpica – Carpica, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, Bacău
 CCA – Cronica Cercetărilor Arheologice din România, București
 CEPR – C.C. Petolescu, *Cronica Epigrafică a României*, SCIVA, București
 CercIst – Cercetări Istorice, Iași
 Chronica Valachica – Chronica Valachica, Studii și Materiale de Istorie și Istorie a Culturii, Târgoviște
 CIL – *Corpus Inscriptionum Latinarum*, Berlin, 1863–
 Classica et Christiana – Classica et Christiana, Centrul de Studii Clasice și Creștine al Facultății de Istorie a Universității „A.I. Cuza”, Iași
 ComArchHung – Communicationes Archaeologicae Hungariae, Budapesta
 CN – Cercetări Numismatice, București
 CRAI – CRAI. Comptes-Rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Paris
 Dacia – Dacia. Recherches et Découvertes Archéologiques en Roumanie, București; serie nouă N.S. (nouvelle série); Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, București
 Dolg – Dolgozatok a M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem Archaeologiai Intézetéből, Szeged
 EBpB – Etudes byzantines et postbyzantines, București
 Entretiens sur l'Antiquité Classique – Entretiens sur l'Antiquité Classique, Geneva
 EphemNap – Ephemera Napocensis, Cluj-Napoca
 Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn – Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn, Budapesta
 EurAnt – Eurasia Antiqua, Zeitschrift für Archäologie Eurasiens, Mainz am Rhein
 EurSepAnt – Eurasia Septentrionalis Antiqua, Zeitschrift für Archäologie Eurasiens, Mainz am Rhein
 Germania – Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Berlin
 GMSB / ГМСБ – Godișnik na Muzeite ot Severna Bălgaria / Годишник на музеите от Северна България, Varna / Варна
 Hyperboreus – Hyperboreus. Bibliotheca Classica Petropolitana, St. Petersburg
 IACP – M.H. Hansen, T.H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis. An Investigation Conducted by The Copenhagen Polis Centre for the Danish National Research Foundation*, Oxford, 2004
 IAK / ИАК – Izvestija Arheologičeskoj Komissii / Известия археологической комиссии, Sankt-Petersburg / Санкт Петербург
 Ialomița – Ialomița. Studii și comunicări de istorie, arheologie, etnografie, Slobozia
 IDR – *Inscripțiile Daciei Romane*, București
 IDRE – Constantin C. Petolescu, *Inscriptions externes concernant l'histoire de la Dacie I–II*, București, 1996–2000
 IGLR – Emilian Popescu, *Inscripțiile grecești și latine din secolele IV–XIII descoperite în România*, București, 1976
 ILD – C.C. Petolescu, *Inscripții latine din Dacia*, București, 2005
 ILS – H. Dessau, *Inscriptiones Latinae Selectae I–III*, Berlin, 1892–1916
 IMFAN / ИМФАН – Izvestija Moldavskogo Filiala Akademii Nauk / Известия Молдавского Филиала Академии Наук, Chișinău / Кишинев
 ISM – *Inscripțiile din Scythia Minor*, București
 Istros – Istros. Buletinul Muzeului Brăilei. Studii, comunicări, note, Brăila
 Izkustvo / Изкуство – Izkustvo / Изкуство, Sofia / София
 IzvestijaRuse / ИзвестияРусе – Izvestija na narodnija muzej Ruse / Известия на народния музей Русе
 IzvestijaSofia / ИзвестияСофия – Izvestija na Archeologičeskija Institut Sofia / Известия на Археологическия Институт София
 IzvestijaVarna / ИзвестияВарна – Izvestija na Narodnija Muzej Varna / Известия на народния музей Варна

- IzvestijaMJB / ИзвестияМЮБ – Izvestija na Muzeite ot Jugoiztočna Bălgaria / Известия на Музеите от Югоизточна България, Šumen / Шумен
- JbDAI – Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts, Berlin
- JbRGZM – Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz
- JHS – Journal of Hellenic Studies
- LIMC – *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae*, Zürich – München
- MCA – Materiale și Cercetări Arheologice, București
- MemAntiq – Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamț
- MFMÉ - Stud Arch – A Móra Ferenc Múzeum évkönyve. Móra Ferenc Múzeum, Studia Archaeologica, Szeged
- MIA / МИА – Materialy i Issledovanija po Arheologhii Rossii / Материалы и Исследования по Археологии России, Moscova/Leningrad (Sankt-Petersburg) / Москва/Ленинград (Санкт Петербург)
- MIAR / МИАР – Materialy i Issledovanija po Arheologhii Rossii / Материалы и исследования по археологии России, Moscova / Москва
- MIF / МИФ - Mit-izkustvo-folklor / Мит-изкуство-фолклор, Sofia / София
- Mousaios – Mousaios, Muzeul Județean Buzău, Buzău
- Oltenia – Oltenia. Studii și Comunicări, Craiova
- Orpheus – Orpheus. Journal of Indo-European and Thracian Studies, Sofia
- PAS – Prähistorische Archäologie Südosteuropas, Berlin
- PBF – Prähistorische Bronzefunde, München – Stuttgart
- Peuce – Peuce, Studii și cercetări de istorie și arheologie, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea
- PIR – *Prosopographia Imperii Romani*, Berlin, Leipzig
- PME – H. Devijver, *Prosopographia militiarum equestrum quae fuerunt ab Augusto ad Gallienum*, I–V, Leuven, 1976–1993
- Pontica – Pontica. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța
- Problemi na izkustvoto / Проблемы на изкуството – Проблемы на изкуството, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките, Sofia / София
- PZ – Prähistorische Zeitschrift, Leipzig – Berlin
- RE – G. Wissowa (ed.), *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, Stuttgart, 1893–1997
- RESEE – Revue des Études Sud-Est Européennes, București
- Revista Arheologică – Revista Arheologică, Chișinău
- Revista Bistriței – Revista Bistriței, Bistrița
- RGF – Römisch-Germanische Forschungen, Berlin
- RHSEE – Revue Historique du Sud-Est Européen, București
- RI – Revista Istorică, București
- RIB – R.G. Collingwood, R.P. Wright, *The Roman Inscriptions of Britain*, Oxford, 1965
- RMD – M.M. Roxan, *Roman Military Diplomas*, Londra, 1978, 1985, 1993
- RömMitt – Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts. Römische Abteilung, Heidelberg
- Rossijskaja Archeologija – Российская Археология, Moscova / Москва
- SAA – Studia Antiqua et Archaeologica, Iași
- SAI – Studii și Articole de Istorie, București
- Sargetia – Sargetia, Acta Musei regionalis Devensis, Deva
- SBS – Studies in Byzantine Sigillography
- SCIV(A) – Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie, București
- SCN – Studii și Cercetări Numismatice, București
- Scripta Valachica – Scripta Valachica, Târgoviște
- SEG – *Supplementum Epigraphicum Graecum*, Leiden, 1923–
- SHA – *Scriptores Historiae Augustae* (ed. E. Hohl), I–II, Teubner, Leipzig, 1971

- SlovArch – Slovenská Archeológia, Nitra
 SovArch / CA – Sovetskaja Arheologija / Советская археология, Москва / Moscova
 StCl – Studii Clasice, București
 StComSatuMare – Studii și Comunicări Satu Mare
 Studia Praehistorica – Studia Praehistorica, Sofia
 SympThrac – Symposia Thracologica, București
 Talanta – TALANTA – Proceedings of the Dutch Archaeological and Historical Society, Amsterdam
 TD – Thraco-Dacica, București
 Terra Antiqua Balcanica – Terra Antiqua Balcanica. Acta centri historiae Terra Antiqua Balcanica, Veliko Tŕrnovo
 Thracia – Thracia, Academia Litterarum Bulgarica, Sofia
 Thrakika / Θρακικά – Θρακικά : σύγγραμμα, περιοδικό εκδομένο υπό του εν Αθήναις "Θρακικού κέντρου" και της "Εταιρίας Θρακικών Μελετών", Atena
 Tibiscum – Tibiscum. Acta Musei Carasebesiensis. Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de graniță Caransebeș
 TIR K 34 – J. Šašel (ed.), *Tabula Imperii Romani. K 34, Naissus – Dyrrachion – Scupi – Serdica – Thessalonike*, Ljubljana, 1976
 Transsylvania Nostra – Transsylvania Nostra, Fundația Transsylvania Nostra, Cluj-Napoca
 Valachica – Chronica Valachica. Studii și materiale de istorie, Muzeul județean Dâmbovița, Târgoviște
 ZPE – Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik, Bonn

ERATĂ

Într-un articol semnat de Sorin-Cristian Ailincăi, Florian Mihail, Mihai Constantinescu, Laurent Carozza, Cristian Micu, Albane Burens, *Découverte d'un tumulus de l'âge du bronze à Rahman, sur la commune de Casimcea (dép. de Tulcea)*, apărut în SCIVA 67, 1–2, 2016, p. 29–52, dintr-o regretabilă eroare, au fost omise un paragraf și o notă infrapaginială, care ar fi trebuit să se afle la p. 30, imediat după fig. 1:

« Le tumulus se trouve à 2,6 km au sud-ouest de la localité de Rahman (commune Casimcea, dép. de Tulcea), à proximité de la route reliant les villes de Hârșova et de Tulcea (fig. 1) (Ailincăi *et alii* 2014 ; Vasiliu, Mocanu, Paraschiv 2014). Le tumulus a subi des dommages liés à l'aménagement de la route, au creusement d'un système d'irrigation et par des intenses activités agricoles. Au début de la fouille archéologique, la structure présentait une hauteur conservée de 1,5 m et un diamètre d'environ 40 m. Sur un plan méthodologique, nous avons procédé à la fouille du tumulus par tranchées, dans le but de produire des sections parallèles permettant d'appréhender l'architecture du tumulus et la position des tombes à l'intérieur de la structure. Les tranchées ont été réalisées dans deux parties distinctes du tumulus (au nord et au sud), séparées entre elles par une berme ».